

11. 8. 2005

ID: 35110

Žaloba o vydání

Pro označení nemovitosti v rozhodnutí o určení majetku do dědictví je rozhodující stav označení nemovitosti v příslušné evidenci nemovitostí v době vydání (vyhlášení) rozhodnutí, nikoli ke dni úmrtí zůstavitele. Žaloba o vydání části pozemku je přesná a určitá nejen tehdy, jestliže je část pozemku označena v připojeném geometrickém plánu, ale i tehdy, jestliže je identifikována jiným způsobem, nevzbuzujícím pochybnosti o tom, jaké části pozemku se žaloba týká. Část pozemku – dříve evidovaná jako samostatná pozemková parcela, později sloučena s jinými pozemky – je v žalobě náležitě identifikována také uvedením údajů z evidence v pozemkové knize.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1562/2003, ze dne 9.12.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. K., zastoupeného advokátem, proti žalovaným: 1) České republice – P. f. Č. r., a 2) obci M., o určení vlastnictví k nemovitostem, vedené u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 6 C 30/2002, o dovolání žalovaného 1) proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14. března 2003, č. j. 10 Co 209/2003-98, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. března 2003, č. j. 10 Co 209/2003-98, a rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 21. února 2003, č. j. 6 C 30/2002-89, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Domažlicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Domažlicích (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 21. února 2003, č. j. 6 C 30/2002-89, zamítl žalobu, aby soud určil, že žalobce je podílovým spoluvlastníkem ideální poloviny pozemků blíže označených parcelních čísel, zapsaných na identifikaci parcel č. 392/2002 ze 14. 2. 2002 Katastrálního úřadu v D. a na LV č. 10002 pro kat. území S. a na identifikaci parcel č. 392/2002 ze 14. 2. 2002 a LV č. 10002 pro kat. území P., a že podílovou spoluvlastnicí druhé ideální poloviny uvedených nemovitostí byla k okamžiku své smrti J. K., zemřelá 5. 6. 1971, posledně bytem P. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce a jeho manželka J. K. nabyli pozemky v kat. území P. na základě přidělové listiny z 3. 5. 1948 a v kat. území S. na základě přidělové listiny z 30. 12. 1950. Žádostí z 21. 9. 1949, adresovanou pobočce Národního pozemkového fondu v H. T., označenou jako „odepsání přidělených pozemků“, žalobce požadoval o odepsání blíže uvedených pozemků o výměře celkem 7,8 ha s tím, že jeho manželka onemocněla, nesmí vykonávat těžkou práci, takže na hospodářství zůstal sám. Chtěl by si ponechat jen zbývající pozemky a přitom pracovat jako lesní dělník. Nabídl, že uhradí náklady spojené s odepsáním pozemků. Podle zápisu z 21. 12. 1956, sepsaného na tehdejším MNV v P., se žalobce, dosud soukromě hospodařící, vzdal pozemků o výměře cca 7 ha zemědělské půdy ve prospěch státního statku a ponechal si pozemky o výměře 0,99 ha. Zemědělský odbor rady ONV měl „zajistit knihovni pořádek v pozemkové knize a přidělcé podepsat vzdání se části přidělu ve prospěch ONV v H. T.“, což se nestalo a žalobce tento zápis nepodepsal. Žalobce k 31. 10. 1954 vystoupil z JZD v M. a nezpochybnil skutečnost, že od 1. 1. 1957 na sporných pozemcích vůbec nehospodařil. Dědictvím po J. K., zemřelé 5. 6. 1971, nabyli žalobce jen stavební parc. č. 36 s domem č. 27, stavební parc. č. 35 a pozemky parc. č. 40/3 a 34 – zahrada v kat. území P. Podle rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví všechny zemědělské pozemky byly převedeny do státního statku. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že k převodu vlastnictví ke sporným pozemkům na stát nedošlo podle vyhlášky č. 81/1958 Sb., zákona č. 50/1955 Sb., ani podle zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ale že žalobce i jeho zemřelá manželka pozbyli vlastnické právo k těmto pozemkům jejich opuštěním podle § 453 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále „ObčZ“), podle kterého věci opuštěné nebo skryté, jejichž vlastník není znám, připadají do vlastnictví státu. Kdo si je přisvojí nebo kdo jich užívá, je povinen státu je vydat, popřípadě vydat i neoprávněný majetkový prospěch takto získaný.

Krajský soud v Plzni jako soud odvolací k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 14. dubna 2003, č. j. 10 Co 209/2003-98, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že žalobce je podílovým spoluvlastníkem ideální poloviny blíže označených pozemků v kat. území S., zapsaných na LV č. 10002 u Katastrálního úřadu D. pro okres D., obec P., a v kat. území P., zapsaných na LV č. 1 u Katastrálního úřadu D. pro okres D., obec M., a že podílovou

spoluvlastníci druhé ideální poloviny těchto pozemků byla v okamžiku své smrti J. K., zemřelá 5. 6. 1971, posledně bytem P. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně i s jeho závěrem, že žalobce neprojevoval o pozemky zájem od roku 1949 a že pozemky nepřešly do vlastnictví státu právně relevantním způsobem. Pokud však se soud prvního stupně postavil na stanovisko, že „pozemky přešly do vlastnictví státu jejich opuštěním vlastníkem, tj. žalobcem, ve smyslu § 453 odst. 3 občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb.“, pak s tímto právním hodnocením věci vyslovil nesouhlas. Uvedl, že „žalobce prokazatelně neobhospodařoval sporné pozemky od 1. 1. 1957. V té době byl účinný občanský zákoník č. 141/1950 Sb., který opuštění věci výslovně neupravoval. Ze samotné povahy českého právního řádu vyplývá zásada, že právní normy nemají zpětnou působnost a retroaktivita je v českém právu velmi výjimečná. Vzhledem ke skutkovým zjištěním, ze kterých vyplývá, že žalobce opustil sporné nemovitosti k 1. 1. 1957, nelze na danou problematiku aplikovat ust. § 453 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., účinného dnem 1. 4. 1964“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný 1) dovolání z důvodů, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Ponechal na dovolacím soudu, aby sám posoudil, zda řízení je postiženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Podle žalovaného 1) odvolací soud především pochybil, když na rozdíl od soudu prvního stupně sporné pozemky ve výroku rozsudku označil podle současného stavu evidence v katastru nemovitostí, čímž žalobci přiznal podílové spoluvlastnictví k celým pozemkovým parcelám podle této evidence, zatímco žalobce měl ve spoluvlastnictví pozemkové parcely podle zjednodušené evidence (parcely podle grafického přidělu), které jsou obsaženy v parcelách podle katastru nemovitostí pouze jako jejich části. Právní názor odvolacího soudu, že stát původně přidělené pozemky platně zpět nenabyl, nepovažuje za správný. Poukázal na to, že žalobce dal nepochybně najevo, že se části přidělených pozemků vlastnický vzdává. Podle názoru žalovaného 1) byly zákonné podmínky pro nabytí vlastnictví státu ke sporným pozemkům pro jejich opuštění podle § 453 zákona č. [40/1964](#) Sb. splněny a prokázány, i když se jimi odvolací soud nezabýval. Žalobce o pozemky nejevil zájem a tento stav trval i za doby platnosti zákona č. [40/1964](#) Sb. Odvolací soud se také nezabýval námitkou vydržení vlastnického práva státem. Navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce vyslovil souhlas s dovoláním pokud se týká označení sporných pozemků ve výroku rozsudku odvolacího soudu, kdy odvolací soud nad rámec žalobního petitu určil jednotlivé pozemky a nesprávnou jejich výměru. V dalším však dovolání nepovažuje za důvodné. Setrval na stanovisku, že se vlastnictví k pozemkům úmyslně nevzdal, ale že pozemky mu byly fakticky státem odňaty. Svědčí o tom i to, že po jednání 21. 12. 1956 na MNV v P., zaplatil 14. 1. 1957 a 1. 4. 1957 další přidělové splátky. Rozhodnutím ONV v D. z 10. 9. 1990 bylo vyhověno jeho žádosti z 15. 8. 1990 o zrušení práva užívání k některým pozemkům podle zákona č. [123/1975](#) Sb. ve znění novely č. [113/1990](#) Sb. Je toho názoru, že stát vlastnické právo k předmětným pozemkům nevydržel, neboť k jejich převzetí jednak neměl titul, jednak nebyl jejich oprávněným držitelem. Protože pozemky fakticky okupoval, nemohl být objektivně v dobré víře.

Žalovaná 2) se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu (dále „OSŘ“) a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle § 242 odst. 3 věta druhá OSŘ je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Vady uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 OSŘ zjištěny nebyly.

Kdo je v tzv. řízení sporném (jako je tomu v souzeném případě) žalovaným, je dáno tím, koho za žalovaného v žalobě označí žalobce (§ 90 OSŘ). Žalobce jako žalovaného označil Českou republiku – P. f. Č. r.

Právní podstatou Pozemkového fondu České republiky se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku v rozsudku z 11. 7. 2001, sp. zn. 28 Cdo 683/2001, publikovaném v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaném nakladatelstvím C. H. Beck, pod C 668, Svazek 9, v němž dovodil, že „P. f. Č. r. není státním orgánem (organizační složkou státu), ale právnickou osobou, spravující majetek státu“.

Pokud žalobce označil žalovanou právnickou osobou nesprávně tak (jako se tomu stalo v daném případě), že v jejím názvu uvedl názvy dvou rozdílných právnických osob, přičemž by zjevně mělo jít o osobu jednu, jde o vadu žaloby, která měla být odstraněna postupem podle § 43 odst. 1 OSŘ. Bez odstranění této vady nelze v řízení pokračovat (§ 43

odst. 2 OSŘ). Opravu takového nesprávného označení tak, aby bylo jednoznačné, kdo je žalovaným, popřípadě kolik je žalovaných, nemůže provést nikdo jiný než žalobce. Tím, že oba soudy nepostupovaly podle § 43 odst. 1 OSŘ za účelem odstranění uvedené vady, dopustily se procesního pochybení, které mělo za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) OSŘ]. Nesprávnost rozsudku odvolacího soudu spočívá v problematice jeho vykonatelnosti, neboť označení k plnění povinného žalovaného je vadné; je sporné, kdo jím vlastně je. Pokud soud měl za to, že jednal s jedním „správně“ žalovaným, pak by šlo pochybení spočívající v tom, že druhý subjekt v názvu žalovaného rovněž uvedený, tj. Česká republika, nebyl do řízení zapojen a ve vztahu k němu nebylo rozhodnuto.

Podle § 154 odst. 1 OSŘ pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení.

Podle § 155 odst. 1 věta první OSŘ obsah rozhodnutí ve věci samé vysloví soud ve výroku rozsudku.

V řízení sporném je výrok rozsudku určován žalobním petitem. Výrok rozsudku musí být přesný, určitý a srozumitelný tak, aby byl vykonatelný po stránce materiální.

Nejvyšší soud v rozsudku z 29. 4. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1949/2001, uvedl, že „pro označení nemovitosti v rozhodnutí o určení majetku do dědictví je rozhodující stav označení nemovitosti v příslušné evidenci nemovitostí, nyní katastru nemovitostí ČR, v době vydání (vyhlášení) rozhodnutí, nikoli ke dni úmrtí zůstavitele“. K náležité identifikaci části pozemku v žalobním návrhu se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku z 21. 5. 2003, sp. zn. 22 Cdo 382/2002, kde uvedl, že „žaloba o vydání části pozemku je přesná a určitá nejen tehdy, jestliže je část pozemku označena v připojeném geometrickém plánu, ale i tehdy, jestliže je identifikována jiným způsobem, nevzbuzujícím pochybnosti o tom, jaké části pozemku se žaloba týká. Část pozemku – dříve evidovaná jako samostatná pozemková parcela, později sloučená s jinými pozemky – je v žalobě náležitě identifikována také uvedením údajů z evidence v pozemkové knize“. Uvedené závěry jsou použitelné i pro danou věc.

Žalobce v žalobním petitu sporné pozemky identifikoval na podkladě identifikace parcel jednak údaji z dřívější pozemkové evidence – pozemkové knihy, jednak z katastru nemovitostí, kdy u blíže označených pozemků podle pozemkové knihy jde podle katastru nemovitostí o části jiných pozemků. Odvolací soud správně vycházel z označení nemovitostí v katastru nemovitostí v době rozhodnutí, avšak v rozporu se žalobním petitem rozhodl, pokud jde o pozemky v kat. území P. parcelních čísel 120/1, 121, 122/2 a 142/1, o pozemcích celých v neodpovídajících výměřích žalobnímu petitu, aniž části pozemků, o které ve sporu jde, náležitým způsobem v souladu se žalobním petitem identifikoval. Odvolací soud tak zatížil řízení vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nesprávným právním posouzením věci je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutkové zjištění). O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. že ze správných skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry.

Odvolací soud postavil své rozhodnutí na stanovisku, že v daném případě nelze aplikovat ustanovení § 453 odst. 2 ve znění před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb., jestliže žalobce opustil sporné nemovitosti k 1. 1. 1957, tj. před 1. 4. 1964, kdy nabyl účinnosti občanský zákoník č. [40/1964](#) Sb. S tímto právním závěrem nelze souhlasit. Stejně jako po 1. 1. 1951, kdy nabyl účinnosti občanský zákoník č. 141/1950 Sb., mohly nabýt účinnosti dříve učiněné právní úkony, k nimž bylo dříve třeba intabulace, nebo jako dnem 1. 1. 1992, kdy nabyla účinnosti novela občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb., provedená zákonem č. [509/1991](#) Sb., mohlo nastat vydržení věci, které do té doby nastat nemohlo, tak i ke dni účinnosti občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb., tj. k 1. 4. 1964, mohlo jednání účastníka právního vztahu naplňující předpoklady opuštění věci ve smyslu § 453 odst. 2 tohoto zákona nabýt právní relevance. K tomu srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze z 30. 6. 1995, sp. zn. 3 Cdo 345/93, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 27, ročník 1996, a rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 8. 12. 1998, sp. zn. 22 Cdo 2273/98, publikovaný v téže sbírce pod č. 50, ročník 2000. Jestliže tedy určitá osoba před 1. 4. 1964 opustila svoji věc ve smyslu posledně uvedeného zákona a do tohoto data o tuto věc neprojevila žádný zájem, tímto dnem své vlastnictví pozbyla. Právní názor odvolacího soudu, že k opuštění věci vzhledem k době, kdy se tak mělo stát, dojít nemohlo, tedy není správný. V důsledku tohoto nesprávného právního názoru se pak odvolací soud nezabýval otázkou, zda jednání žalobce a jeho manželky J. K. bylo možno za opuštění věci ve smyslu § 453 odst. 2 ObčZ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb. považovat, a zcela pominul námitku vydržení sporných pozemků státem již dříve vznesenou žalovaným 1).

S ohledem na vadu řízení, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a kterou bylo postiženo již řízení před soudem prvního stupně, a nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem, dovolacímu soudu nezbylo, než za použití § 243b odst. 2 a 3 OSŘ zrušit rozsudky obou soudů a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Další články:

- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)